

електронною поштою.

Якщо неможливо утворити комісію та провести розслідування (спеціальне розслідування) через загрозу життю та здоров'ю членам комісії, пов'язану з веденням воєнних (бойових) дій, роботодавець та відповідний територіальний орган Держпраці в максимально можливому обсязі збирають, фіксують та систематизують інформацію, про нещасний випадок на виробництві, з метою його подальшого розслідування відповідно до вимог Порядку [1] після того, як ситуація нормалізується.

При виникненні загрози життю та здоров'ю членам комісії (спеціальної комісії) під час проведення розслідування нещасного випадку, що вже розпочалося, таке розслідування зупиняється наказом органу, який утворив комісію, з підстав, зокрема, ведення воєнних (бойових) дій та подовжується на період до створення безпечних умов для його завершення.

Такий механізм розслідування нещасних випадків на виробництві дає можливість скоротити час проведення розслідування та створює відповідні умови для належного соціального захисту потерпілих.

#### **Список використаних джерел:**

1. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 17 квітня 2019 р. № 337 Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF#Text>.

**КРИВОПУСК Олександр**  
викладач кафедри  
криміналістики та домедичної  
підготовки Дніпропетровського  
державного університету  
внутрішніх справ

### **ДЕЯКІ ПИТАННЯ ДОПИТУ УЧАСНИКІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛІСНОГО НЕВИКОНАННЯ ОБОВ'ЯЗКІВ ПО ДОГЛЯДУ ЗА ДИТИНОЮ АБО ОСОБОЮ, ЩОДО ЯКОЇ ВСТАНОВЛЕНА ОПІКА ЧИ ПІКЛУВАННЯ**

Характерною ознакою процесу досудового розслідування злісного невиконання обов'язків по догляду за дитиною або особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування є те, що одним з основних методів отримання криміналістично значущої інформації про обставини вчиненого злочину є проведення допиту.

Відповідно визначення, запропонованого М.В. Салтевським, допит необхідно розглядати комплексно: як засіб доказування, як процес специфічного спілкування для одержання інформації та як соціальне явище,

що має етичну і виховну функції [1, с. 358].

Дослідження матеріалів кримінальних проваджень за ст. 166 КК України показало, що допит проводиться під час розслідування кожного діяння, які мають ознаки вчинення злісного невиконання обов'язків по догляду за дитиною або особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування.

В контексті досліджуваного нами питання, залежно від процесуального статусу допитуваної особи, можна виділити наступні види допиту: допит підозрюваного (обвинуваченого, під час судового розгляду провадження), потерпілого, представника потерпілого, свідка (спеціаліста, фахівця), експерта (під час судового розгляду провадження).

Проведеним аналізом судово-слідчої практики у справах про злісне невиконання обов'язків по догляду за дитиною або особою, щодо якої встановлено опіка чи піклування, встановлено, що в разі притягнення до кримінальної відповідальності (після повідомлення особі про підозру) слідчим, проводиться допит підозрюваного. При цьому, у 92,42 % випадків, підозрювана особа під час проведення допиту дає свідчення. У 7,58 % випадків, підозрюваний в ході допиту, користуючись правом, яке передбачено ст. 63 Конституції України відмовляється від давання показань. Таким чином, можна зазначити, що формально допит було проведено, однак слідчою дією не було досягнуто результату у вигляді отримання інформації, необхідної для проведення досудового розслідування.

Допит потерпілого під час розслідування злочину, передбаченого ст. 166 КК України проводиться лише у 0,70 %. Такий незначний відсоток можна пояснити тим, що 24,30 % потерпілих є новонароджені діти, або потерпілі в силу фізичних або психічних вад, не можуть бути допитаними в ході досудового слідства. Крім цього, у 75,00 % випадків, наслідком вчинення злісного невиконання обов'язків по догляду за дитиною призводить до смерті потерпілого.

Під час розслідування кримінальних проваджень, в яких унеможлиблюється допит особи, якій безпосередньо злочином було спричинено тяжкі наслідки, слідчими проводиться допит представника потерпілого. Якості представника потерпілого найчастіше слідчим залучаються посадові особи (фахівці) служби у справах дітей, органів місцевого самоврядування, або соціальних служб. Дещо рідше, приймається рішення про залучення законного представника потерпілого з-поміж родичів потерпілої особи. Проведеним аналізом судово-слідчої практики, було встановлено, що у 51,48 % кримінальних проваджень, розпочатих за фактом вчинення злочину, передбаченого ст. 166 КК України слідчими було прийнято рішення про залучення представника потерпілого з числа посадових осіб служб у справах дітей, соціальних служб або органів місцевого самоврядування.

Враховуючи специфіку досудового розслідування злочинів даної категорії, необхідно приділити увагу допиту свідків, оскільки саме від даної

категорії учасників кримінального провадження отримується значний обсяг інформації, яка нерідко становить основу доказової бази кримінального провадження. Проведеним аналізом встановлено, що найчастіше в ході проведення досудового розслідування злочину, передбаченого ст. 166 КК України свідками виступають наступні категорії осіб:

- Близькі родичі, один з батьків або інші члени сім'ї потерпілого;
  - Сусіди, або особи, які проживають поруч із родиною потерпілого;
  - Друзі, або особи, з числа найближчого оточення батьків потерпілого;
  - Однокласники або особи, з якими потерпілий перебуває в дружніх або товариських стосунках;
  - Посадові особи адміністрації навчальних закладів, де навчався (навчається) потерпілий (викладачі, класний керівник, директор школи, заступники директора школи, штатний психолог навчального закладу або інші особи);
  - Посадові особи органів місцевого самоврядування, представники служби у справах дітей або посадові особи ювенальної превенції Національної поліції України. Дані особи виступають свідками у випадках, коли родина, в якій було вчинено злісне невиконання обов'язків по догляду за дитиною перебувала на обліку вказаних служб;
  - Лікарі – педіатри, сімейні лікарі, на обліку яких перебували потерпілі.
- Вказаний вище перелік осіб, які можуть виступати свідками під час досудового розслідування злісного невиконання обов'язків по догляду за дитиною або особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування не є вичерпним. В залежності від кожної окремої ситуації свідками можуть виступати інші особи, наприклад рятувальники ДСНС, які прибули на місце події та проводили ліквідацію наслідків надзвичайної ситуації (найчастіше у справах про загибель потерпілого внаслідок утоплення, пожежі чи інших нещасних випадків), члени слідчо-оперативної групи органів Національної поліції України, які прибували на місце події за фактом повідомлення про загибель або отримання тілесних ушкоджень потерпілою особою.

В ході судового розгляду проваджень про злочини, передбачені ст. 166 КК України, окрім допиту обвинуваченого, потерпілого (представника потерпілого), проводиться допит експерта. Як правило експерт викликається до суду під час розгляду справ, в яких наслідком злісного невиконання обов'язків по догляду за дитиною або особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування є настання смерті потерпілої особи, або спричинення тривалого розладу здоров'я чи хронічних захворювань. Найчастіше судом проводиться допит експерта, який проводив судово-медичну експертизу трупа потерпілого. Під час допиту експерта, судом встановлюється причина смерті потерпілого, а також можливі причини, які призвели до наслідків у вигляді настання смерті.

Підсумовуючи викладене, можна зробити закономірний висновок, що допит, у справах про злісне невиконання обов'язків по догляду за дитиною або особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування є одночасно найбільш

розповсюдженою та дієвою слідчою (розшуковою) дією, проведення якої дозволяє отримати обсяг криміналістично-значущої інформації, зокрема дозволить розкрити спосіб вчинення злочину, отримати інформацію про особу злочинця та потерпілого, встановити причини та умови вчиненого злочину.

**Перелік використаних джерел:**

1. Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі): Підручник. – Київ: Кондор, 2006. 588 с.
2. Кримінальний кодекс України 2341-III від 28.04.2023 (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131) URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

**ЛОЗОВА Світлана**

кандидат психологічних наук, доцент,  
провідний фахівець Харківського  
науково-дослідного  
експертно-криміналістичного  
центру МВС України;

**СТЕПАНЮК Руслан**

доктор юридичних наук, професор,  
провідний фахівець Харківського  
науково-дослідного  
експертно-криміналістичного  
центру МВС України

**ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ШКОДИ, ЗАПОДІЯНОЇ  
ВНАСЛІДОК ЗАСТОСУВАННЯ ВИБУХОВИХ РЕЧОВИН І  
ПРИСТРОЇВ ПІД ЧАС ВІЙНИ**

Від початку повномасштабної збройної агресії російськими окупаційними військами по об'єктах на території України завдано майже 5 тисяч ракетних і майже 3,5 тисячі авіаційних обстрілів. Окрім цього, окупанти завдали майже 1,1 тис. ударів із застосуванням безпілотних літальних апаратів [1]. Для обстрілів агресор використовує різноманітне озброєння, в тому числі сучасні ракети і термобаричні снаряди. Крім того, значна частина території, де велись бойові дії, замінована.

За кожним фактом обстрілу чи підриву правоохоронці фіксують сліди вибухів та обов'язково призначають судову вибухотехнічну експертизу. Наприклад, з лютого 2022 року в Харківському НДЕКЦ МВС було проведено понад 500 судових експертиз із дослідження вибухових речовин, продуктів вибуху та пострілу та досліджено майже 5000 об'єктів. Основні завдання криміналістичного дослідження вибухових речовин, продуктів вибуху та